

Verslag van de 60e vergadering van de Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat op dinsdag 6 februari 2024, aanvang 19.30 uur, locatie: Infoschuur 't Gooi

Aanwezig zijn:

- de heer R. Rense (voorzitter)
- mevrouw C. Kersbergen (waarnemend directeur-rentmeester GNR)
- de heer E. van Oevelen (GNR)
- de heer P. Kampen (GNR, teamleider Terreinbeheer)
- mevrouw M. van Unen (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie)
- de heer C. Dekker (Stichting Behoud Gooise Heide)
- de heer T. Kok (Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Afdeling Naerdincklant)
- de heer J. Koot (K.C. Gooi- en Eemland)
- de heer R. Le Febre (IVN Gooi en Omstreken)
- de heer J. Loggen (Werkgroep Landschapsbeheer Nardinclant)
- de heer B. Majoor (toehoorder namens de groep pachters)
- de heer J. Oude Elferink (Vereniging Leefmilieu Het Gooi, de Vechtstreek e.o.)
- de heer F. Prins (KNNV Afdeling Gooi)
- de heer B. Schaap (Nederlandse Toer Fiets Unie)
- de heer F. Smits (vertegenwoordiger Beheervrijwilligers GNR)
- de heer P. Spoorenberg (Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken)
- de heer R. Stoffberg (Fietzersbond, Afdeling Gooise Meren)
- de heer J. Huijsing (Gooise Atletiek Club)
- mevrouw M. Evers (verslag)

Afmeldingen/afwezig:

- de heer J. de Boer (voorzitter, wordt vervangen door de heer R. Rense)
- mevrouw P. van Genderen (Sticht Gooise Wandelsport Bond)
- de heer J. Kwekkeboom (Vereniging van Vrienden van het Gooi)
- de heer B. van Loo (Nederlandse Toer Fiets Unie) wordt vervangen door de heer B. Schaap

1. Opening en afwezigheidsmeldingen

De heer Rense opent de vergadering en heet allen van harte welkom. De leden krijgen de hartelijke groeten van de heer De Boer die normaal het overleg voorziet. De heer De Boer is afwezig omdat hij hersteltende is van twee gebroken ribben na een ongelukkige val eind januari. Alle leden wensen hem van ganser harte een voorspoedig en snel herstel toe.

De secretaris neemt de afwezigheidsmeldingen door.

Mevrouw Kersbergen bedankt de heer Rense dat hij het voorzitterschap voor dit overleg op zich wilde nemen.

Mevrouw Kersbergen deelt mede dat mevrouw Kos helaas haar taken nog niet (volledig) heeft kunnen hervatten, waardoor zij niet aanwezig kan zijn bij dit overleg.

De heer Van Oevelen is vanavond aanwezig om de uitvoeringsfase bebordingsplan toe te lichten (agendapunt 5).

Het Beleidsplan dat vandaag is toegemaïld is zeer actueel, het gaat nog langs de gemeenteraden en er kan uit deze ronde nog aanpassing/bijstelling komen.

Bij de stukken voor dit overleg is ook het voorstel met betrekking tot het fietsbeleid aangeleverd.

2. Evt. mededelingen en vragen/opmerkingen n.a.v. het verslag van de 59e vergadering d.d. 3 oktober 2023

Op het conceptverslag van 3 oktober jl. zijn geen wijzigingen ontvangen. Het wordt bij deze definitief vastgesteld, met dank aan de secretaris.

Naar aanleiding van het verslag van 3 oktober jl. zijn er geen verdere vragen of opmerkingen in het overleg.

3. Mededelingen uit bestuur en organisatie, actualiteiten

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Kersbergen, zij vervangt mevrouw Kos.

- **Ontwikkelingen blauwtongvirus**
  - Het blauwtongvirus was op het beoogde moment van dekken op zijn hevigst aanwezig in de kudde. Daarom is besloten om de schapen niet te laten dekken. Het gevolg is dat er geen lammetjes geboren worden in het voorjaar van 2024. Dit kan echter wel een jaar worden overgeslagen, daarna kan er weer gewerkt worden aan verjonging van de kudde. De heer Kampen zegt dat op dit moment de kudde gezond en fit is, en dat GNR wel blij is met het genomen besluit om af te zien van lammeren en kalfjes. Er wordt slecht nieuws gehoord van anderen die het dekken/drachtig zijn wel door hebben laten gaan. Hopelijk komt er snel een vaccinatie beschikbaar.
  - In de dierstapel van GNR zijn er relatief wat minder besmettingen geweest, men weet niet precies waar dat aan gelegen heeft, mogelijk een combinatie van factoren. Schapen die ziek zijn geworden waren ook echt wel heel erg ziek, en na herstel ontwikkelden ze vaak opnieuw allerlei klachten. De dieren komen er met veel en goede zorg wel overheen gelukkig.

- **Waterberging binnen GNR terreinen, effect huidige hoge waterstand**
  - Het water staat overal enorm hoog, de zanderij Crailo is helemaal vol. Het kantoor blijkt de kruipruimte ook vol met water te hebben, er moet daar soms ook gepompt worden om de vloer droog te houden. Goed om rekening mee te houden met ontwikkelingen van een nieuw kantoor op deze plek.
  - De aanleg van de Huydecopersberging zou een goed effect moeten hebben op de waterstanden van Anna's Hoeve, waar nu ook zodanig hoog water is dat de wandelroute via het vlonderpad al langer tijdje onder water staat.
  - Positief is dat de grondwaterstand in het Gooi goed is aangevuld. Het wordt interessant om van het voorjaar te zien hoe de plantengroei gaat reageren op deze meer natte omstandigheden.
  - In de Groeve Oostermeent kan door de hoge waterstanden niet gewerkt worden, maar dat hoort erbij.

4. Beantwoording eventuele vragen naar aanleiding van de mededelingen

- **Beleid en communicatie**

Voornemen provincie om fietspad langs de Naarderweg aan één kant van de weg te leggen: de heer Koot vindt dat dit beter aansluit bij doorgaande tweerichtingroutes. De heer Prins signaleert als nadeel dat dan altijd moet worden overgestoken naar de infoschuur. Dit heeft al eerder ongelukken gegeven. De heer Prins ervaart dit oversteekpunt als een groot zorgpunt.

De heer Loggen adviseert om het westelijke fietspad te verbreden, in plaats van op te heffen. En het oostelijke fietspad in noordelijke richting te blijven gebruiken.

De heer Loggen vraagt zich af hoeveel bomen voor deze infrastructurele wijziging gekapt moeten worden, hoe breed wordt dit pad/de paden.

De heer Stofberg en mevrouw Van Unen merken op dat het fietspad onderdeel is van een snelfietsroute. De heer Dekker vraagt zich af wat voor verlichting er zal komen. Mevrouw Kersbergen zegt dat er natuurvriendelijke verlichting komt, er zijn allerlei opties voor faunavriendelijke verlichting, zoals automatisch dimmen of aangaan, de kleur licht en dergelijke. GNR zet zich in voor de best mogelijk passende oplossing met de minste schade voor lichtvervuiling.

De heer Prins stelt dat het aanbrengen van verlichting allerlei nadelen heeft. De heer Oude Elferink wijst erop dat het belangrijk is dat reflectoren goed aangebracht worden en de markering goed schoon gehouden, zodat deze onderdelen goed functioneren.

De heer Van Oevelen merkt op dat verlichting in de buurt van camping ook een sociaal veilige component kent. Er zijn veel zaken die met elkaar moeten worden afgewogen. De afweging en besluit ligt echter bij de provincie.

Een wens is om de verlichting aan te passen aan de verkeersintensiviteit met geen/laag/hoog verlichting als weinig/middel/meer gebruik plaatsvindt. GNR brengt de opmerkingen in bij de besprekingen met provincie.

- **Beheer: geen opmerkingen of vragen.**

- **Projecten**

De heer Oude Elferink is blij dat er sprake is van wijzigingen (strekken) van de tunnel bij de N525. Als dan ook in de omgeving de paden worden aangepakt zal dit goede verbetering in de situatie brengen.

De heer Prins vraagt wat voor kwaliteit water naar de waterberging Huydecopersweg gaat. De heer Kampen licht toe dat dit een drietraps loop betreft in de aanloop naar Huydecopers. Het water wordt eerst ontvangen in een 1e bassin, daarna in een 2e bassin, waardoor eerst bezinking plaatsvindt en daarna pas overloop naar Huydecopers. Het is hemelwater dat vanaf de straat via 2 bekkens naar de afvoerbassins gaat. De kwaliteit van het water dat overloopt wordt gemonitord, de gemeente is aan zet om te zorgen dat er geen enorme vervuilingen meekomen naar Huydecopers. Het is en blijft inderdaad een risico dat water uit stedelijke omgeving in een natuurterrein komt.

De heer Kampen wijst de aanwezigen erop dat er maandelijks een voor ieder toegankelijke excursie is naar dit gebied, onder leiding van een IVN gids. Datums en hoe zich aan te melden zijn te vinden op de GNR website.

5. Stand van zaken projecten:

De voorzitter geeft de heer Van Oevelen het woord.

Met een presentatie licht de heer Van Oevelen de uitvoeringsfase van het bebordingsplan toe.

a. Uitvoeringsfase bebordingsplan

In de afgelopen voorbereidingstijd is er veel onderzoek gedaan en nagedacht over een goede structuur voor de bebording, de teksten op de borden en op de website, en de aanpak om alle bebording te gaan vervangen en meer uniform te maken. Er zijn vijf sporen uitgewerkt:

1. Maken en vaststellen nieuwe actuele toegangsvoorwaarden
2. Uitwerken toegangsvoorwaarden per gebied
3. Huisstijl – ontwerp van de borden
4. Materiaalkeuze
5. Begroting: om hoeveel palen, borden gaat het.

De uitvoeringsfase is nu in gang gezet en loopt tot en met december 2025. GNR start met het plaatsen van de nieuwe bebording in de gebieden Zanderij Crailo en de Snip. Daarna gaat het werk kriskras door het hele gebied, zodat je ze al snel overal tegen gaat komen.

Naar aanleiding van de presentatie worden enkele detailvragen gesteld en van gedachten gewisseld. Zoals het wel of niet aanbrengen van een QR code, waarvan na onderzoek is gebleken dat dit niet de gewenste continuïteit biedt als verwijzing. Daarom is gekozen om in tekst naar de website te verwijzen, dat is een stabielere verwijzing.

Mevrouw Van Unen vraagt of naast het “vrij wandelen en fietsen op paden” vermeld kan worden dat de ruiterspaden hiervan uitgezonderd zijn. En verder merkt zij op dat in plaats van het symbool voor ruiters, namelijk een hoefijzer, tegenwoordig vaak een paardje wordt afgebeeld. Dit wordt als veel duidelijker beschouwd, omdat niet iedereen kennelijk het hoefijzer interpreteert als symbool voor “paard”. Mevrouw Van Unen verzoekt namens de betalende gebruikers om dit duidelijk te stellen, de ruiters en menbers komen helaas regelmatig mountainbikers, wandelaars en andere gebruikers tegen op ruiterspaden.

De heer Van Oevelen stelt voor een feedbackronde buiten te maken als er borden geplaatst zijn. De uitnodiging hiervoor zal in april komen.

b. Voetstappenpad

Het voetstappenpad gaat worden geactualiseerd. Waar nodig vindt herstel plaats en waar mogelijk/van toepassing uitbreiding van de route, omdat in de loop der jaren bijvoorbeeld de natuurbrug is ontstaan, maar ook nieuwe mogelijkheden bij plan Huydecoper. Er komt daarna een nieuw routeboekje. Met nieuwe opstappunten en uitstappunten. De bewegwijzering blijft wel georiënteerd met de klok mee. De aanvullende bewegwijzering buiten wordt in fases aangebracht.

6. Toekomstig beheer en onderhoud fietspaden (de heer Kampen) – discussie/input

De voorzitter geeft voor dit agendapunt het woord aan de heer Kampen.

De heer Kampen wil graag bespreken welke dilemma's GNR tegenkomt bij de keuze voor het gebruik van Schots graniet bij aanleg/onderhoud van paden.

Waar liggen knelpunten en hoe kunnen deze worden opgelost. GNR ontvangt graag van de leden van de klankbordgroep input. De input wordt meegenomen bij verder uitwerken van een voorstel over dit onderwerp.

Schots graniet heeft een recreatieve uitstraling, als het nat is geeft het echter wel veel viezigheid. Het onderhoud blijkt de laatste jaren steeds intensiever nodig te zijn, omdat paden drukker in gebruik zijn, en er perioden zijn met of heel veel regen (wat blubber geeft) of heel veel droogte (wat veel stof en gaten oplevert). GNR vindt het gebruik van Schots graniet steeds minder gebruiksvriendelijk voor fietsers en het huidige gebruik van de paden. Dit komt ermee overeen dat GNR ook steeds meer klachten ontvangt over deze paden. Voor de probleemplekken die veel belast worden, denkt men nu na over de optie om deze volledig te verharderen, bijvoorbeeld als betonnen fietspad. Hier zijn voors en tegens bij te stellen.

GNR gaat zelf eind februari hierover brainstormen met een groot team medewerkers. Graag een ronde met input in dit overleg.

De heer Loggen: is bekend met betonverharding van paden in Drenthe. Beton werkt niet goed voor fauna zoals hagedissen. Graag nadenken over consequenties voor fauna die op zo'n pad gaat liggen/zitten opwarmen.

De heer Dekker: is van mening dat beton een lelijke uitstraling heeft.

De heer Oude Elferink: het betonnen fietspad naar het kantoor van GNR heeft een gelige kleur, asphalt kun je in diverse kleuren krijgen.

De heer Huijsing: boomwortels kunnen problemen opleveren

De heer Prins: inderdaad gaan bijvoorbeeld ringslangen en hazelwormen erop liggen en gebruiken het als warmtebed. Dit is een nadelige omgeving voor amfibieën, herpetofauna.

De heer Kampen zegt dat het met name gaat om de paden bij de Hoorneboeg en de Groeve Oostermeent/achter 't Harde. Intensief gebruik geeft in de periode februari/maart veel klachten als de paden nat zijn. Ook ontvangt GNR soms aansprakelijkheidstellingen.

De heer Majoor vraagt of een andere fundering c.q. ondergrond onder het Schots Graniet een optie is.

De heer Kampen kent als alternatieve mogelijk een top laag erop te spuiten, maar dat is een goedje dat je in feite niet in een natuurterrein wil hebben.

Ook is er ervaring met beton, het fietspad bij Anna's Hoeve was beton, en bij opnemen na 35 jaar liggen was dit pad in feite nog prima.

De heer Huijsing vraagt of het gaat om een hele fietsroute, of delen ervan.

De heer Spoorenberg vraagt of er iets bekend is over de ervaring in andere terreinen.

Mevrouw Van Unen adviseert GNR om zich te verdiepen in wat men kiest bij aanleg van snelfietspaden, actueel is bijvoorbeeld die achter paleis Soestdijk.

Ook zou GNR navraag kunnen doen over het fietspad bij Doorn op de Utrechtse Heuvelrug, wat daar voor materiaal is toegepast.

De heer Kampen zegt dat ook wordt nagedacht om faunageleiding langs fietspad aam te leggen.

De heer Spoorenberg haalt als voorbeeld het Floris V pad aan. Dat bestaat uit smalle stroken, dat geeft een meer natuurlijke uitstraling en een minder hoge snelheid. Zijn advies zou zijn: maak het pad niet te breed.

De heer Kampen beaamt dat het inderdaad een recreatief fietspad blijft, maximaal 180 cm breed, dat in de winter niet gestrooid wordt en waar geen verlichting langs komt.

De heer Le Febre zag onlangs een rapport over elk type bedekking dat je kunt bedenken. Hij zal dit rapport opzoeken en aan de heer Kampen mailen.

De heer Le Febre vindt de huidige fietspaden niet aantrekkelijk, er ligt vrij veel gebiedsvreemd materiaal, dat links en rechts uitwaaiert. Hij denkt dat een betonpad een voordeel heeft dat er weinig slijtmateriaal afstroomt en geen onderhoud nodig is.

Voorzitter de heer Rense dankt iedereen hartelijk voor de spontane input. Schiet er later nog iets te binnen, dan kan dit aan de heer Kampen worden aangeleverd. Ook de heer Kampen dankt alle aanwezigen, deze discussie en brainstorm is de start van ideevorming. Het onderwerp komt in een of meer volgende overleggen nog een keer terug. GNR wil aan nog meer aspecten recht doen, zoals aan de plaatselijke en historische achtergrond van het Gooi.

7. Excursiedoel 25 juni 2024

Mevrouw Kersbergen krijgt het woord voor dit agendapunt.

Zij stelt voor om als thema voor de excursie nader in te gaan op de stikstofproblematiek, in combinatie met een presentatie door de heer Hulzink.

Als locatie stelt zij voor de excursie en het overleg vanuit de Oude Loods (Huizen) te doen, omdat hier zowel heide als bos in de omgeving te bezoeken is.

Alle aanwezigen zijn met dit voorstel akkoord.

8. Mededelingen uit de deelnemende organisaties en rondvraag

De heer Dekker (SBGH)

De vrijwilligersgroep Bussummerheide zou meer aansturing en educatie op prijs stellen. Hun vaste werkafpraak is op de vrijdagmiddag, het zou mooi zijn om dan introductielessen te krijgen over natuurbeheer. Mevrouw Kersbergen stelt dat dit een vraag is voor de GNR coördinator vrijwilligers. De heer Kampen gaat zelf één keer per jaar alle groepen langs. Verder is er regelmatig overleg met de coördinatoren van de vrijwilligersgroepen. Verleden week is met alle coördinatoren het beheerplan doorgenomen. Het verzoek is aan de heer Dekker om met de groep wat uitgebreider te bespreken of de groep interesse heeft in meer verdieping en in welke onderwerpen. Daarna kan dit namens de groep meer gericht gevraagd worden bij de Coördinator vrijwilligerswerk en educatie, mevrouw Van de Moosdijk of bij de heer Kampen. Zij kunnen dan naar behoefte iets organiseren. Mevrouw Kersbergen neemt dit vast als algemeen verzoek mee.

De heer Dekker (Stichting Behoud Gooise Heide)

De heer Dekker wil een signaal afgeven dat de vrijwilligers bij landgoed Zonnestraal zich ook graag meer zouden willen ontwikkelen en organiseren. Er is een beheerplan in ontwikkeling, er zijn avonden georganiseerd.

De heer Rense laat weten dat de vogelwerkgroep het terrein gaat inventariseren.

Het is echter geen GNR gebied, en valt daarom buiten de scope van dit overleg.

De heer Loggen (Werkgroep Landschapsbeheer Nardinclant)

Vraagt of het kappen in het Spanderswoud geld heeft opgeleverd of juist een kostenpost is geweest. De heer Kampen antwoordt dat er 578 m³ hout is afgevoerd, tegen een opbrengst van ca 45 euro per kuub. Dit geld vloeit terug naar beheerkosten, maar wordt niet specifiek gelabeld aan een gebied. Het gaat in elk geval wel naar natuurbeheer.

Op 17 februari gaat Werkgroep Landschapsbeheer Nardinclant bomen lieren in Spanderswoud

Op zaterdag 15 juni geeft Nardinclant een workshop Natuurbeheer van bos: met de onderdelen:

Ecologie van bosbodems (spreker: Henk Siepel, Radboud Universiteit),

Natuurlijke processen (spreker: Leo Linnartz, ARK Rewilding Nederland) en

Oude bosgroeiplaatsen en autochtone bomen (spreker: Lodewijk van Kemenade, Wilde Bomen). Eind maart verschijnt een flyer. Iedereen wordt bij deze uitgenodigd deel te nemen.

9. Sluiting

De heer Rense bedankt iedereen van harte voor alle bijdragen aan dit overleg en sluit het daarmee af.